Memo Egalisatiereserve Sociaal Domein

Aanleiding
In het voorjaar van 2025 heeft de gemeenteraad de nota reserves en voorzieningen vastgesteld. Van een beperkt aantal reserves is daarbij aangegeven dat die nader onderzoek vragen. Dat onderzoek kon voor een belangrijk deel op korte termijn gebeuren en het resultaat daarvan is bij de kadernota aan de raad aangeboden. De wijze waarop dat voor de Egalisatiereserve Sociaal Domein was verwoord riep bij de raad enkele vragen op.
Tijdens de bespreking van de kadernota heeft het college toegezegd nog wat extra informatie te verstrekken over de Egalisatiereserve Sociaal Domein.

Inleiding
De financiële positie van gemeenten op het sociaal domein staat de afgelopen jaren onder druk. Er is sprake van toenemende onzekerheid en onvoorspelbaarheid in de uitgaven, met name binnen de jeugdzorg, de participatiewet en de Wmo (open einde regelingen). Door volumegroei, casuïstiek met hoge kosten, en veranderende landelijke financiering ontstaat jaarlijks een wisselend financieel beeld. Dit vraagt om een robuust financieel vangnet om schommelingen op te vangen zonder direct in te hoeven grijpen in de uitvoering of het voorzieningenniveau.

Doel van de reserve
Deze reserve heeft tot doel om incidentele afwijkingen in het sociaal domein (WMO, Participatiewet en Jeugdwet) op te vangen. De reserve biedt ruimte voor stabiliteit in beleid en uitvoering, terwijl op de achtergrond – waar nodig – gewerkt kan worden aan structurele bijsturing of beleidsontwikkeling. De reserve is niet bedoeld voor structurele tekorten, maar kan wel tijdelijk worden ingezet om een overbruggingsperiode mogelijk te maken.
Er is geen hogere regelgeving, zoals voor een van de drie componenten geoormerkte middelen, die het egaliseren via een reserve in de weg staat.

Inrichting en gebruik
De reserve wordt gevoed met incidentele meevallers binnen het sociaal domein, bijvoorbeeld als er in een jaar minder kosten zijn gemaakt dan begroot.

De reserve is opgenomen in de nota reserves en voorzieningen en wordt geëvalueerd in de reguliere P&C cyclus.

Normering
De bandbreedte die we aanhouden voor de reserve is 2,5% tot 5% van de totale jaarlijkse lasten (WMO, Participatie en Jeugdwet) in het sociaal domein. Voor Nieuwkoop komt dat neer op een bandbreedte voor de reserve van 500.000 – 1.000.000 EU.

Bij een lagere reserve is er te weinig buffer om financiële tegenvallers op te vangen zonder andere beleidsvelden te raken.

Bij een hogere reserve is sprake van overreservering, en kan het overschot vrij worden gegeven en ten goede komen aan de algemene middelen en voor andere doelen worden ingezet.

Slotopmerking:
Met deze reserve versterken we de financiële wendbaarheid en stabiliteit van ons sociaal beleid. De reserve past binnen een gezonde financiële huishouding, waarin ruimte is voor maatwerk én verantwoording.